

Landskap: Skåne Upptecknat av: Aug. L. Nordgren
 Härad: Onsjö, M. Lbo, Fresta Adress: Högrevöd, Löberöd
 Socken: Halkavöd, Färingsjöfva, N. Körum Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1882 i Lönghult, Halkavöd

Konkreta julsedar. (L. U. F. 34.)

	a. 1-41.
Advent.	a. 1.
Luscifirandet.	a. 2.
Julslakten.	a. 3.
Magi ö. förbud vid slakten.	a. 3.
Ljusstämning.	a. 5.
Julbragd.	a. 6.
Julbak.	a. 7, 11.
Julvod.	a. 7.
Julbad.	a. 7.
Juluppköp.	a. 9.
Tobak.	a. 9.
Belysning.	a. 9.

ACC. N:R.

No. 7110: 1-41.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Aug. L. Nordgren*
 Härad: *Onsjö, N. Åbo, Frösta* Adress: *Högseröd, Lötseröd.*
 Socken: *Hällaröd, Färingtofta* Berättat av: *Densamme*
 N. Rönne
 Uppteckningsår: *1941* Född år *1889* i

II.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

<i>Stadsresor.</i>	<i>s. 10.</i>
<i>Pengöring.</i>	<i>s. 11.</i>
<i>Julkäve.</i>	<i>s. 13.</i>
<i>Trettondagsafton skulle "alla gluggar tättas och alla munnar mättas."</i>	<i>s. 14.</i>
<i>Helms i springor o. hål i väg- gar - mot onda makter.</i>	<i>s. 14.</i>
<i>Julgranen.</i>	<i>s. 15, 19, 34.</i>
<i>Heminvädning v. jul på 1890 - 1900 t. årt.</i>	<i>s. 15.</i>
<i>Julbrev var uppsatta på väggarna.</i>	<i>s. 16.</i>
<i>Helmkrona.</i>	<i>s. 16.</i>

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. No. 7110: 1-41.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Aug. L. Nordgren
 Härad: Onsjö, N. Åsbo, Fresta Adress: Hägerwäd, Löberwäd
 Socken: Hällarwäd, Färingtofta Berättat av: Densamme
N. Rönn
 Uppteckningsår: 1941. Född år 1882 i

 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

<u>Skålen på golvet.</u>	<u>s. 17.</u>
<u>Julottan.</u>	<u>s. 18.</u>
<u>Bordet dukat åt de anhörigas</u>	
<u>andor.</u>	<u>s. 18.</u>
<u>Julpyndnader.</u>	<u>s. 19.</u>
<u>Julhägar.</u>	<u>s. 19.</u>
<u>Julosten.</u>	<u>s. 20.</u>
<u>Matordning.</u>	<u>s. 21.</u>
<u>Ordstav: "Julattan o. Julada da</u>	
<u>ha vi så bra vi vill ha---</u>	<u>s. 22.</u>
<u>Spöktim förkom ej.</u>	<u>s. 23.</u>
<u>Skandel i gröten - tydov.</u>	<u>s. 24.</u>
<u>Julhelgens böjan.</u>	<u>s. 25.</u>
<u>Färligt att nyss nyårsafton - bidden</u>	
<u>dödsfall.</u>	<u>s. 25.</u>

ACC. N:R M 7110 : 1-41.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Aug. L. Nordgren
Härad: Onsjö, N. lsb., Fresta Adress: Högseröd, Löberöd.
Socken: Hallaröd, Färingtofta, N. Nörum. Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år 1882 i Långhult, Hallaröd.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julkappsutdelning.	s. 27.
Kasta in "Julaknuden".	s. 28.
Jullekar.	s. 32.
Dans kring julgranen.	s. 34.
Granen kunde gödsla in el.	
ut i stallet juldagsmorgon.	s. 35.
Skiva det nya årtal på gran- nen o. egen dörr på nyårsnatten.	s. 36.
Spöt t. Tomten.	s. 36.
Tomte vännades på piga.	s. 36.
Staffans upptåg o. stjärngossar han ej förekommil.	s. 37.
Utklädnings.	s. 37.
Förändringar i julsederna.	s. 39.

Ej heller fick någon av de närvarande
de änkas vid gjuset som skulle slaktas
för då tog det längre tid innan gjuset
dog, och sen så ville gärna blodet
slutas, men slaktaren som i regel
var banden själv, tog då och drog kniven
i kors i ryggen så levrades det ej,
dess förinnan var lagt en saks eller
stälbit i (lamman fickan) på den kniven
som deltog i slakten, barn fick aldrig
lära att vara när varande eller ens
en gång på avstånd se derpå
utan de skulle hålla sig innan-
hus vid ett sådant tillfälle.
Allt kött och gläsk saltades och röktes
för att förvaras så det skulle räcka
ett till år, till nästa slakt skulle
fjör tagas, under kammande år

Så övergick man till släpning av
Ljus, dels till julen dels för sin förbehåll
flera modeller av ljus tillverkades, så
kallade formaljus, och (prauser) två
sorter en större en mindre, samt
(prausknuda) som släptes av färgat
vat, (prauserna) användes mer än dels
som handljus, och trycktes fast vid
kammarens behåll, på de mest lämp-
liga ställen ex en vägg ett bord en
stol eller var det lämpade sig, i smär-
re tid hade man en ljusstake för praus-
er också. Pausknudan var mera fin, och
användes när det var mera högtidligt till
en början när kenten var stor, ställes
på bordet, och fick stå för att fylla
sitt ändamål, när den blev mindre fick
den jämtgåra som handljus.

Bryggd av juleöl godrade en viss försam-
samhet och kunniighet, som i bland endast
kunde anföras åt Mar i huset, en god
kvantitet malt godrades jämte humle
om juleölet skulle få sin rätta arom,
En särskild balja eller kar med ett sprund-
hål vid ena sidan användes, i sprundet
sattes en halmviska av lång halva i botten
och karret lades lite lång halva, derpå
en mindre säck vari maltet och hum-
let lades sedan hade man vattnen i en
kittel, som östes i karret, under karret stod
en balja eller kittel vari drickat skulle
sakta rinna, så östes det åter i grytan igen
för att kokas, som den proceduren var gjord
så länge tills drickat eller ölet fick den rätta
färgen och smaken fick ölet stå och svalna
för att sedan stä på ett ankare och jäsa.

L. u. F. 22125.

Så kom bakst då de grövsta brödsor-
korna kate ades först, vaul grovt, skänst
långt, så surstätt sam skad i deg och
jätte längre än vauliat så kallad surt
bröd, det (surstida) skulle arbetas (ältas)
en gång mer än det sura, så lades även
lite kummin i degen, för att smaken
skulle bli den rätta! Den bakades
fint (sött bröd) kavringar, och alla
sist vetebröd allt bakades i bakugnen.
Julved högsas ju endast om den inte
var med kummin förut, då högsas där ju
i så fall ett större förlag som råkts
julen över, det var inte så noga i gamla
tiden som veden ej var torr, man fick sitta
med den ändå, och koka den i köket eller
på pallstängerna) så gott man kunde.
Julbad! Råga direkta julbad för hela

Familjen, förskam ej i gamla tiden
så allmänt, åtminstone inte innan se-
kel skiftet. Men i mitt, och likaså i mitt
släkt föräldrarnas brukades en större balja
eller ett mindre kar, tas in i köket,
der varmt vatten fanns att tillgå, och
hela familjen tog sig ett bad, i tur och
ordning, med början på de äldsta familje-
medlemmarna först, sedan de yngre. Badet
före togs i flesta fall dagen före julaftan,
men jag vet också gamla människor som
aldrig hade badat, knappast ens en gång
kvättat sig en gång om året, jag vet
repa på en gammal gubbe som levde
 omkring sekel skiftet som levde i smuts
och smuts och ej tvättade sig och visste ej
en vad renlighet var, men ändå upp-
nådde en ålder av ungefär 100 år och

Ändock var fisk och kry.
Juluppköp, var inte så omfattande i
gamla tiden då de flesta förnödenheter
som fanns och tillverkades i hemmen
det var ju i huvudsak snus, ång och Rök
toback, Yrtads Arligt och gott. Snus Karls-
hamns skulle det vara som var den förnämsta
Så hade vi ju kaffet, som gjorde sitt
intåg i mitt Högföräldra hem omkring 1870
talat ut vad min mor berättat. Sortering
en hos dåtida handlande var ej heller
så stor artad, mjöl, äryn, socker, kanel
kryddor, Toback och Snus var de viktigaste
varorna i en lantaffär. Tobagen och dets
lampor började att komma i bruk i
mindre omfattning i nämnda orter
omkring 1870-80 talet. Min mor har antalat
för mig hur stor glädje det blev i deras

L. u. F. 27.

Men när min släpka kom hem efter
en sådan stadsresa till Helsingborg och
då hade en mindre jottaren lampa med
sig hem, den beundrades och hölls säkert
i lika stor ära, som när elektriska ljusk
första gången kom på landsbygden.

Det var ett underverk i belysningsväg
i stället för de primitiva Tran eller
stickelbelysning som fick kom förut.
De varar som förslades till staterna var
ju släjdalster och hemprodukter, som
förslades till staten för att säljas eller bytas
 bort, till ex fiskkrästar, rep av bast, trästen
bäckvidjor, bäckhäppar, lin, ull, vax,
salq, m. m. annat, som försålles eller
bortbytes, ibland händs det att ett helt
lass ^{färdig} till förs med hem från staten eller
ett fiskläge Kullen eller Rön.

Umsa No. 148.

Först på senare tid under 1890-1900 och nu
tid har det fina mjölet gjort sitt in-
träde i hemmen, dess förinnan användes
i allmänhet hemmasiktad eller och
sådan mjöl och gryn som siktades och
silverkades i olika kvarnar på Lands-
byggen der råmjöl siktades till rågsikt
som bakades till sitt bröd, och bakor som
användes i stället för vårt nuvarande
vetebröd, vidare tjärnade eller spetsade
man alltid korn gryn till julen som
man bakade så kallad storgrynsgröt
utan. Dagarna före jul kom själva
storskadningen både inns och uts
så att skulle vara pejad och fint till
jul. Angående gärdens utsmyckning
så var der fint och rent samt i ordning
stätt inu all, det utvändigga gav sig

ACC. N^o.R. M. 7110 : 12.

först till kännas, genom att gravis lades fram för bräppa eller ingång till försluga Curis vid sidorna av förslungningen förskam i äldre tid, men i senare tid användes ris vid sidorna om förrarna endast då sorg är i huset, har bruket att ha curis under julhögtiden försvunnit mer och mer, i gamla tiden intill 1890 1900 talat användes graviset utan för bräppan jämte en riskvast till att sopa och torka av träskorna med, som man behöll på sig även då man gick sin i rummet, i gamla tiden fanns då utvändels endast jordgölu som sopades sandades med fin vit sand jämte fin hackat curis, för mitt mor för äldre hem minns jag att för fanns brändgölu men ädder behölls alltid

13,
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Träskor na på då vi gick in i
stugan och köket. Mattor på golvet
förskams ej i äldre tid, till väija med så
kann de fram endast under högtiderna
för att tas bort så snart högtiden var
över. Likaså förhöll det sig med gar-
diner, sådana fanns aldrig uppkända
för fönstren under vanliga söcken-
dagar, inte sån och högtidsdagar i husen.
Bruket av Mattor, träsmattor och gar-
diner vid högtiderna började inte på
Lunds byggnaden för än under 1890 talet.
(En jul kärve eller jula usz) uppsattes
jfr alltid (se julana) på golvet, för att det
troddes att de skulle göra mindre skada
än kann man se ärets första jula uszen brukade
att uppsattes på en stång vid yttresidan av
gården eller i trädgården för på golvet fanns

H. G. 3.

frött husora och skräpa mer, någon särskild betydelse var käiven sattes upp, hade det ej, bruket och seden samt kroatiskan, skulle ju gällas. Till den sista helgdagskvällen under julen Trehondags aftan hörd ju det gamla ordstävot att de skulle alla glugga bättas och alla människor utättas, det vill säga ingen fick vara hungrig den kvällen vare sig folk eller få, djuren fick också den kvällen lite extra giva till ex här i stället för halv, eller och större givar så de skulle känna sig riktigt mätta Vidare fick inte fånnas en enda springa eller hä i en vägg till stall eller banningshus som fick vara uppen utan någon ting skulle ses där ex här eller halv. För man trodde att en del andra makter var ute den kvällen i elaka och onda ärende därför skulle de bättas bara för att göra något ont.

Husets inre utsmyckning i äldre tid bestod ju i att golvet var sandat med fin sand samt bestrött med fin hackat snis. I senare tid kom ju trasor och gardiner i bruk till stögtiderna, liksom för granar till senare delen av förra århundradet 1800-talet. Jag vill härmed antala heminredningen enligt i mitt storföräldra hem omkring 1890-1900 i rummet på ett lång bord, placerat i ett hörn av rummet med bänkar placerade mellan bordet och den så kallade långväggen samt en bänk vid den yttre sidan av bordet som vatte ut åt rummet till vid bords ändan en bänk där min storfar och storfar hade sin givna plats, i hörnet ett litet skåp (bänkskåp) för värdspörsel, en brännvinsflaska och glas för varades, samt almanackor från flera artians tillbaka. Vid bords ändan mitt

St. G. 17.

H. G. 17

enast skad julgranen dekorerad i en
massa hemsjålda prydnader samt äppel
och ljus. Upp till på vägarna runt
rummet så långt det räckte var upp-
satt så kallade gula brev, ibland med
bibliska motiv, men till största delen
utgjordes de av bilder i färgtryck av
Europas Kejsare, Kungar och Furste familjer
som Rysske Tsaren, Tyske Kejsaren, Engelska
Danske och Svenska Kungar samt gemåter.
Vidare hörde ju också en hemsjåld
tblaukrans, gjord av ströskad råghalm
som klipptes i bestämda längder och band
eller knöts tillsammans med kulörta pappers
rosetter, till en prydsam och smakfull
julprydnad, som inte fick saknas
i ett gammaldags hem. Min gamla
mader var specialitet i att tillverka dylika kransar.

H. G. 3

Jag har den sista julkransen för
som man gjorde nå. ha. år 84 år

Såsom stor tillverkade. I alla sängar skulle
skifdas långhalan till gulen. Bardet dukades
i skymningen med någon enkelare kost, som
bröd, smör, flött, korv, leverkorv och fläskkorv
varvid en så kallad skymningsbit eller mär-
kesbit aväts innan, själva julaftans mål-
tiden hölls. Kaffe dracks också på e. m. vid
tre tiden, den dagen julaftan var. Den
serverades till kvällen även rödbets fläsksylta
skattkullar kokt fläsk, lutfisk och Risgröns
eller Karuarnsgröt. När då julvangelium
sk var läst, Gudhög lekar och andra religiösa
en kvällen tills det blev tid att gå till
stättro mattorna lades då upp. Långhalan
bars då in och lades på golvet, brottas
ut, serveras på lades skinnfällor, därav
på sängdynor stappade med gäspjåber, så
huddades gemensamt säng på golvet

Det var och en fick ta det så bekvämt
man kunde på det, i bland försjött det lite
svårt innan man kom hand om alla.
Men så juldagsmorgon kl 4 skulle alla
upp ur sängarna sätta kläderna på sig
halmen samlades upp och bandes till-
sammans, alla tvättade och klädde sig i
juldagskläder, färden ställdes så till
Hylkall till julattan som började kl 6.

Sen gällde det att komma till kyrkan
så gort som möjligt, de som kom först från
attan det stället kom att vara förs med
attina hela året. Under hela julen fick
bordet ej stå klart för mat bröd, och
en karras med julöl fanns på bordet, förjunt
så länge julen varade, varje lördagsnatt
var mera mat på bordet, man trodde då att
ankäringas andar kom och gästade, då fick bordet
ej vara klart för mat.

De flesta julpyrorna var alltid hemmagjorda, såsom julstjärnor, gubbar, o. häringar. Småa cirlanar av papper delvis kutört, ären äre klara på pappas lampa om de piffades upp som att lägga gånget papper derpå. Över lampkupan hängdes en hemmagjord slöja utklippt i kutört sticlappor, pappersbjänna klippes både små och stora, och fästes upp på vängar, i julgran, o. annat. Det som dekeration klappade sig jag kan ännu klippa några sorter av de gamla julstjärnorna, samt band, o. dylikt som brukades att hänga i julgranen.

7) Julbordet dukades alltid i ena skymningen. Föll på med några enkla mat som framsettes då, den kappat brukats vid 3 1/4 tiden. Senare framsettes all maten, som börde juloptanen till, med bl annat lutpisk och gröt, (Förut relaterat) Några direkta julhögar brukade

inte att givas, men den yngre generationen brukade
att på vassin del bestämde av en liten sötsur. en
sötbröds kaka samt en gubbe eller koring, att
bakad av samma dag som åvriga kakor.

En (jula kaka) som (skalle) gämmas (ke vassin)
ja den brukade husmodren ha hand om och
lägga den var i mjälbingen för den givva-
rades säkert ke vassin, men för gämmas gämma
kvi kakor en grov och en sötsur, den grova
skalle hästarna ha en skiva av, några dagar
så länge den varade, den (södsura) skulle
husets folk äta av, för att hälsa och
krafter skulle stå bi under vårarbetet
juloften tillverkades i hemmen, och skulle
vara särskilt fin både i smak och utseende
inne i asten var ju alltid lite kummin i lagd
för att smaken skulle bli bättre, utvändigt
tvättades den några gånger med brännvin

Den blev ändå finare då. Några särskilda bord-
dekorationer var mera välsejnt i hemmen
före sekelskiftet, det enda som fanns på bordet
utan maten var ett par blank polerade gins-
stakar med gins i som var kända som krämmer.

Under alla tidskräfter kändes gins på bordet
af fattiga lumpa. Några dekorativa dukade
guld och järnkam af på landet i den d. k. gamla
tiden. Det hör mera värdarande tid till.

8) Matordningen var ju alltid för, att kaffe
bracks med lite småröd till, umbr kl 3 $\frac{1}{2}$ 4 på e.m.
Den då att var i ordning utvändigt med kreatur
adyl. Så köttade alla familjer medlemmar sig
och snyggade upp sig, gick så in i stugan, där
då lite så kallad extra mat var framsett innan
skymningen, ~~var och~~ alla tog sig då en gemen-
sam liten måltid, så kallad (mörkes till) till
att stilla den värsta hungern med; innan sjöva

Huvudvädet kom som julaffan då var och
er många gånger, när man åt mer än han
vädde väl utan. Måltiden hölls ursädet
mellan 6-7 på kvällen. Bordet var ju också
riktigt försatt med mat, flera sorter hemlagad
kaka fläsk sylta ost, rödbetor, köttbullar, ärtfil
i g. kiden Parmagrynsgrök, 1890 och senare risgryns
grök, m. m. duntat älet ej att förlämma.
Julada var inte stor för ändring i maten
men annandagen drogs det in på skaten
där för hette det också i ett gammalt ord-
slän. Att julaffan o julada då ha vi så
bra vi vill ha, men ändå jul då göm-
mer har sitt goda smel. Huvudrätten eller
middagen annandagen bestod vanligen i så
kallad limgkål, Gränskal för blaten och
kravarna kras hela och kaptas i en stor gryta
kravades sedan i stora bullar, skars sedan

i Sänder lades på ett stekjärn och stektes i
flätt, samt äts sedan med en litet fett fläsk
och aromat bröd, samt dricka och mjölk som
efterätt. Däpp i gryta, gick ju inte i några
högtidliga sänder i kommunen på landsbyggen
den utan när en del av det sovel som be-
kodas litte julaplan, ett fett spad som då blev
sågs av detta spad som ätes upp på kallrikan
och kallades litet några arava brödskivor
däppades då i grytan lades på kallrikan
och äts upp, dessa brödskivor kallades då
för halffbrö. Gräsen härde julen, påskan
och slätten till, likasom Luffisken den
var också ablyaktiskt vid dessa tillfällen
kåra grärim förkan ej, har ej här några
säden användas, för än vid ett tillfälle, år
1918 då jag var bjuden till en bankett här
i Högskolan, annars har jag aldrig för varit

med en såbunt. Mandel brukades i bland
att läggas i grästen, likaså kanel, den bör
ju alltid till grästen, men mandeln den
var inte riktigt välkommen alltid
och hade olika betydelse, i skilda fa-
miljer, någon trodde att den som fick
mandeln, om det var någon av de givtas
uxna ja då skulle de bli givta eller åt-
minstone guldavade innan ^{ny}årets utgång.
Var det Brun i huset och äldre passande som
fick mandeln var det stor risk för till-
räkning i familjen. En annan version
var den att den som fick mandeln eller
kaneln på sin fabrik blev sjuk eller
dog innan nya årets utgång.

9) Den egentliga julhelgen bör sin början
julafton vid 4 tiden på som då den, på nära
nog varje ställe invigdes med en eller ett

par kraftiga smältar ur något gammalt
krångelväv eller ryttarepistol, sedan var
allmän intill 1900-talet. När i Hörsnäs
fortgick det ända till omkring 1918. Men rent
utbrett med skjutandet i synnerhet Nyårs
aftan är det ännu ej utan fortgående ännu.
Förman aftanmältiden tog sin början ländes
gulvevangeliummet under andäktligt åhörande
de av alla familjers medlemmar. Gulddagen
var en allvarsam prägel då Prädikan lästes
ur Luthers Huspartilla, vidare hölls alla
Högkårsdagar strängt i helgd då var och
en fick hålla sig hemma den dagen
det var helt förbjudet i ett hem att gå
bort någon Högkårsdag. Nyårs aftan hade
också sin del i folkhem, då var det till
exempel mycket förligt om någon av fa-
miljens medlemmar kom att nyssa vid

bordet, kom den yngste att nysa vid bordet
 under måltiden, då trodde man att den
 äldste familjen medlemmen kom att stå
 under det stora året, var det därmed
 någon av de äldre som nos på blev
 det någon av de yngre som dog. Ja,
 kanske någon samning dock händer i det
 hela, jag minns då jag stjärnsaftonen
 1891 satt vid bordet i mitt dörrföreläsa
 rum, att jag först blivit varnad av mina
 släkter att jag ej fick nysa vid bordet
 men hur jag än försökte att mata på
 prestelöven. Så hände det sig att jag mitt
 under måltiden kom att nysa tre
 gånger, min släkt såg då rätt allvar-
 bakt på mig och sade då till mig,
 jäsa du nysar ut oss August. Mycket märk-
 värdigt, min släkt fick Lunginflammation i januari 1892
 och dog den 22

10) Julklappsutdelning, går nog hänpåas, på
Lunds byggen, till ären från eller efter 1900-
1910. Dess förinnan i den gamla tiden förskom
ej någon utdelning av julklappar var
sig i mitt hem, eller hos mina eller för-
äldrar i Långhult, eller i andra, band eller
arbetsarbete i hällen. Inte i de socknarna
jag omnämmt Hallaröd, dt. Rörum och Färingsjö.
Den första julklapp jag fick, som jag kan min-
nas var år 1901. Då jag som 12 åring tjänade hos
min Rottalls förman Vilner Forsberg, Kybo, på
Långbybod, Rindberga socken. Sen har jag ej
fått någon för än vi började med julklap-
par i min egen familj sen år 1910. Som
julkanta fick jag själv fungera i män-
ga år tills mina barn började att bli
så stora så de kunde iortaga befat-
ningen, Tanten var utklädd med lång skägg

Men inte alltid med röd lura, det fick gå med
en gammal hatt eller mössa också, det fick ju
finnas ursäkter till handa, för det som brast i
klädseln. "Att kasta julaknuden" är ett
rätt gammalt bruk som gäskom i min
barndom, då det var ett av de största
nöjen ungdomarna, ^{hade} ja även de äldre, gann
ett stort nöje där, min mor har berättat
att i hennes ungdom hade de mycket
roligt under julen med att kasta jul-
knudar. Jag minns då jag en julkväll 1894
hade gått ett gammalt sprucket lerkerus
av min mor, vilket jag tog med en del
annat glas och lade i en säck som jag band
för, om jag så istad så oöpen ärt som möjligt
för att göra en överaskning hos min mor
Kils Persson i Långkult, jag omgav mig
i förstugan, öppnade dörren till stugan

H. G. 3.

Kastade säcken med inne hållet, med all kraft in åt golvet i stugan, en väldig skräk och brassande av glas hördes, därpå slogs igen o jag lade benen på ryggen o sprang för löst så inte någon fick fatt på mig. Det är sed att de inne varande brukar springa fatt och ta de som kastar knutar, söker då någon fatt, o det skulle vara stora i sällskap då får de själva ~~att~~ allesammans in i det hemmet de varit o kastat knutar, så får de någon sorts traktering, ex Vin, kakor, äpple, eller dylikt, sedan med traktering har före kommit ännu och är inte helt försämrade. I bland användes stora träknutar som kunde väga en 15-20 kg. In i så fall rublades inu åt golvet. I skogsbygden kastades knutar vilken kväll som helst under hela julen. Men jag har under de år jag

bakt i Högseröd fr år 1906. Funnit att så kallade gula kända endast bestas av Knud. inskriptioner av olika slag som påstades på kända användes också, de vanl. är ja Knud kör julen ud. Nu e bränneriet slut, därfor kommer Knud, o kör julen ud. Nu e de Knud, men mader e inte slut, men vi fan dricka van som förud, när bränneriet e slut. I bland användes pudersopor, torv, eller ett vedhä som gula kända gör hände det i bland att kända var smittade och fina. I bland hände det att familjen i ett hem roade sig riktigt grundligt på de ankommande Knut besökarnas beaktad det hände sig för under 30 år sen att en Luthers funderade på att sätta en låg bräntälja med till halvtan fylld med vatten, innanför yttre förstugdären, när då besökaren öppnat yttre dären och skulle fortsätta så lyst inn

i Förelagan för att öppna den inre dörr
skulle han smut med fötterna, i regel
lyfte han då på foten för att trampas
över hindret, men trampade då merendels
rakt i baljan med vatten, till allmän mun-
berhet för både sällskapet och de inusvarande
Att märka är ju, att elektriskt ljus ej var så all-
mänt på landet då. En annan iakttagelse var
att gillra upp en spann med vatten avan
för ytterdörran på så sätt, att när den öpp-
nades gick den ankammande en god del
av vatten över sig, eller och stod man
lyst innanför dörran och knyp de besökande
när de kom. Omgående jul klappstrim
så har det inte förekommit, åtminstone
inte bland folk i allmänhet, under den tid
jag har upplevat, eller är mig bekant där
förinnan i häller, skulle det förekommit så

är det nog mest bland förnämre Familjer
i större och mindre samhällen, men ej på lands-
byggen. ~~Första gången jag var. 11)~~ Allt jullekar
före kom i hemmen, mer i äldre tid än nu var
och är ju säkert, de var både många och
roliga, en del där både äldre och yngre visade
både vighet och kraft, vidare före kom pant-
lekar gissningar av nätter med många där till
förande ransar, samt giva gåtor, var också ett
angseamt tidsfördriv. En av vighet lekarna
var till ex att man skulle titta på galset så
en lång kapp under två veckor, böja sig ner
så att ändarna av kappen kom i det vecka
vid armbågarna händerna knäpptes så
över nacken, sen gälde det att kränga sig
upp att stå på bensen fast krokig, så länge
inte händerna slapt sitt lag över nacken.
Ett annat pröv på vighet var att hålla en

H. G. 2

Skäpp stödd på gulvet, hålla i den med utskäppt
arm, krypa under armen och på samma gång
vidta sig ett varv runt utan att vidröra gulvet
med den andra handen eller kroppen, under
hela tiden skulle skäppen vara stödd fast mot
gulvet. u. pl. lekar. Gissningslekar med
vätter, en av de treuligaste, men på sam-
ma gång också en av de svåraste. Var
att gissa träven, vilken lades ut på ett
bord ^(golv) och utgjorde 57 vätter, den som
gissade rätt fick alla vätterna, gissade
han fel fick han ersätta med de vätter
dit det golv gjordes, gissningen gick så
till att den som skulle gissa stod vänt med
ryggan mot bordet och fick inte se på
vilka vätter den pekade som satt vid
bordet och frågade (va e de) på samma
gång som han med fingret pekade

på en mat i råven, som den som skulle
svara fick säga namnet på. I gamla tiden
hos min Morfar, o liksom i mitt barndoms
hem, brukade vi inte dansa kring Granen.
Det förekom inte i något hem, som jag
kört runt på landet, åtminstone inte
innan sekelskiftet. Men sen jag blev
gift, så minna barn började vänta till
fr. omkr. 1910 till o. m. Närrarande tid
är det ju rätt vanligt att barnen, i bland
granens barn också samlas till ge-
mensam plundring av Granen om Tinnis
slut dansen för det julen går av stapeln
Men dessutom under högtidkvällarna
under julen brukar de egna barnen såväl
som Mor och Far också i många hem
delta i dansen och jularansglädjen
ingen i familjen skulle kunna säga sig på lov
att sitta still.

H. G. 17

13.) Juldagsmorgonen var inte alltid fritt
och den bästa grannsamlingens morgon. Det har
hänt mer än en gång, att en grann, ibland
en långt ifrån boende person eller personer
eller och drängar som skulle hämnas för
sin föreslagna hustru tag sig för att vid mid-
natts tid rulla in på myskens gödsel i
stallet som det kunde på plats till, samt
ställa till så stor ostda de vägnar kunde
finna på, och sen försöka, det är då den
stäckars handen kom upp juldags mor-
gan kunde han på arbete mer än halva
juldagen för att ställa i ordning igen.
Men också goda grannar fanns som göds-
lade ut ordentligt i stallet ryktade
stjärter och hot sapade gänkar och
strödde hackat gräs därpå, fick vandra
repa på en sådan grann, så kunde den bli

inbjuden och undpågades då på bästa
sätt i glädje och gån man. Men numera
gör kammer inte några jultidningar
till närboende grannar, likalitet som
sedon att Nyårs natt gå och skriva det
nya året på grannens sävål som
sagen där. Högtidsdagarna hålls ju strängt
i obelgd det var förbjudet att lämna hem
möt och gå att hälsa på hos grannarna,
ej heller fick man lov att sova Nyårs
dagen oförde man det så blev man
sam mig hela året. Nyårs afton föint
relaterad. Trettandeaftan brukades i
gamla tiden även sättas grät till
Tanten (Kisse) som brukade hålla sig på
Höckullen. Min mor antalade att det var för
att ställa en piga blev tillagd att sätta
upp grät till Kisse samt göra en häla i

Gräken och lägga ett stycke smör däri.
Svarade Han med ett par alämpliga ord
som jag ej vil med skriva här, men han
sade samtidigt att han gjorde något i
kalan de tisse. Men utdragningen
kom redan söndagen derpå då han gick
och mätte ett kyrkpalst i mindre
skåd samt skick, han yrade sig ej
heller alämpligt mot tisse mer.

Lille jul! brukades att säkas från
1sta söndagen i advent, och kallades för
lille jul! Lille jul attan! kallade vi
allid kräken för julnatt.

Skappans uppbyggnad, eller stjerngassar han
ej förkann ut i de trakter jag mestelat
i från, socknarna Hallarid H. Rönne
Färingöppa, Rissberga. Men väl utkladda
gubbar och färingar i bland för ställande

H. G. 3.

Hela Familjen med barn och blanna
gäst mer eller mindre förskrädd i Svart
Sovik, samt utrustade med Dragspel eller
(bälgaspel) Fiol, med ett par drycklock
som symboler, en låda eller spår som krumma
samt sång som ackompanjering. Sången
gång riktigt fint såd. Kapell. Så fanns
der en kosa som hand bandes an en an
sällskapets med lemmar där äpplen,
kakor, och andra julgatter som bestods
kogs vara på, för att Geban pestas upp
gemensamt den natten eller dagen därpå
beroende vilket man blev överens om

14) Något särskilt för tjänarna gjordes i regel
ej. i enstaka fall kunde det hända att
tjänarna kunde få bjuda varandra till
sig under julen, och husbonden bestod ka-
kaset, men det var en sak som inte hände ofta.

De jul seder som jag tillämpad i mitt hem under de 31 år jag varit gift, ända tills fjösra året eller juleu 1939-40. då jag är i det närmarke nu är ensam (änkl) och min Moder har också gått bort, så nu tillämpas det gamla i seder och bruk ej så punktbligt. Annars förut, så var ju jul granen obligatorisk i mitt hem, fast klädseln i densamma har ju förändras rätt mycket under årens lopp, att hemtillverkat i granen har försvunnit, såsom glaggir-längor, glittror, ljus-hållare, änglar-pär, lappsterver, men, att sådant frammanför i min barndoms och uppväxttid. Men julbordet i sin helhet har ej under årens lopp undergått någon väsentlig förändring i vad maten angår, fast det gamla långt bort det får byta plats med ett modernare bord placerad ungefär mitt i rummet, i stället för vid den ena sidan och i ett hörn.

Kyrkan, och julattan försummas inte ännu
i vår tid och har, en kvarleva av prägel
i sig ännu från sommaren tid, fast den nu
börjar en timme senare, så har vi körsång
och dylikt som ej hör det gamla till.

Vidare har jag under alla de år jag varit
gäst brukat den gamla seden att (skjuta)
julen in vidare har jag följt den gamla
seden att lossa ett skott i skymningen
ett innan man åt, så ett senare varje
helgdayskväll utom Nyårsnatt då ett
eller två skott lossades vid års skiftet
En sed som försummit är att skyttar som
lade sig i hopar ibland en 10 à 15 st som gick
från den ena gården till den andra och sköt
ibland alla skyttarna i tur och ordning, sen spang
de åt var sitt håll för att senare samlas och på
sätta på nästa ställe på samma sätt. Den braktering
förkann ofta efter skjutningen

Såm helhetsintryck av julen nu och
sammantid, har julen från en sida sett
ändast förlorat mycket av sin gamla
skänhet och Höghedlighet, samt stämning
till en stor del upp beroende på att den
religiösa anda som för präglade många,
ja de flesta hemmen, nu försvunnit i Högh-
grad. Och lämnat plats för den nya tidens
helhetsintryck med biografier dansbanor
kivati, samt alla andra ataliga stajen, som
var obekanta för 40-50 år sen

De seder vi tillämpat i vårt hem har över-
ens stämt med de gamlas seder från respektive
stätt och min Hustrus hem, som i huvudsak
varit ens i båda våra hem. Men har ofta
sagt jag inte den sag som i dag är, från mina
barn som äro borta i Stockholm, att vi har haft
en bra jul. Men en sådan jul som vi hade hemma när vi var
små det får vi aldrig. Bamsens julen är och blir kärakt. (Thanks for all
ellen)